

Aan Provinciale Staten

Datum : 15 NOV. 2018
Documentnr. : 2018-073.258/44/A.41
Dossiernummer : K7534
Behandeld door : E. Adema
Telefoonnummer : (050)316 48 45
Bijlagen : 2
Onderwerp : Vervolg proces nieuw beleid duurzame energie

Geachte dames en heren,

Aanleiding

Eind 2017 hebben wij u per brief (2017-109.500/51/A.34) geïnformeerd over het vervolg van de Energiedialoog. Wij hebben uiteengezet waarom wij nieuw (ruimtelijk en maatschappelijk) beleid voor duurzame energie gaan ontwikkelen. Belangrijke notie bij de energietransitie is het feit dat onze energiebehoefte zo groot is, dat wij wat betreft besparing en het opwekken van duurzame energie alle opties nodig zullen hebben. Het Programma Energietransitie beslaat dan ook een breed scala aan maatregelen om de door u gestelde doelen te realiseren: onder andere energiebesparing, windmolens op zee, duurzame warmte, (groene) waterstof, zonne-energie en windmolens op land. Voor zonne-energie is met de vaststelling van de Omgevingsvisie een eerste stap in nieuw beleid voor duurzame energie gezet. Met de maatschappelijke tender voor wind op land zetten wij een volgende stap in de vormgeving van nieuw beleid voor duurzame energie op land. Met deze brief informeren wij u over welke activiteiten wij de afgelopen periode hebben verricht en de vervolgstappen die wij zetten om de maatschappelijke tender in de praktijk te brengen. Uw Staten hebben om deze update verzocht met de motie "Tandje Erbij" van 11 juli 2018.

Conform de toezegging van ons College in de commissie Ruimte, natuur en leefbaarheid van 19 september 2018 vindt u bij deze brief de tussenevaluatie van het beleidskader "saneren, opschalen en gebiedsfonds en participatie" (Bijlage 1). De uitkomsten van deze evaluatie zijn verwerkt in de aanpak maatschappelijke tender, met name met de keuze om de ruimtelijke en maatschappelijke belangen in het proces kwalitatief te borgen.

Eerdere behandeling in PS

Dit onderwerp is besproken in de Statenvergadering van 18 april 2018. Uw Staten hebben vervolgens om een update verzocht met de motie "Tandje Erbij" van 11 juli 2018.

Rol en bevoegdheden PS in deze fase

Voor het vaststellen van nieuw of gewijzigd beleid ten aanzien van windenergie -als onderdeel van de Omgevingsvisie- is een besluit van Provinciale Staten nodig. Ditzelfde geldt voor het vastleggen van nieuwe (zoek-)gebieden voor windenergie in de provinciale Omgevingsverordening. In deze brief lichten wij de aanpak maatschappelijke tender in drie stappen toe. In de daadwerkelijke uitvoering van de maatschappelijke tender eindigt stap twee met één of meer zoekgebieden welke door uw Staten vastgesteld dienen te worden. De feitelijke beleidswijziging in de Omgevingsvisie en het aanwijzen van eventuele nieuwe zoekgebieden zullen in separate voordracht(-en) aan u worden voorgelegd.

Extern betrokkenen

In de afgelopen periode is de Energiedialoog met burgers en stakeholders gevoerd. Daarnaast is met alle gemeenten, zowel ambtelijk als bestuurlijk gesproken over de verdere invulling en realisatie van de maatschappelijke tender. In de eerste stap van de maatschappelijke tender zullen al deze partijen een belangrijke rol hebben.

Nadere toelichting

De provincie Groningen wil de energietransitie in Groningen versnellen en koploper blijven op energiegebied in Nederland. Daarbij is het doel om in 2035 60% van de gebruikte energie in Groningen duurzaam op te wekken. In 2050 zal dat zelfs 100% zijn. Uw Staten hebben deze doelen in maart 2016 vastgesteld in het Programma Energietransitie 2016-2019. Op 11 juli 2018 hebben wij een tussenstand van het Programma Energietransitie 2016-2019 aan u gepresenteerd.

Met een scenariostudie hebben wij inzichtelijk gemaakt wat de consequenties zijn van de doelen uit het Programma Energietransitie. Om deze doelen te realiseren zal, naast o.a. energiebesparing, wind op zee, duurzame warmte en (groene) waterstof- additioneel zon op land en wind op land in onze provincie gerealiseerd moeten worden. In de provinciale omgevingsverordening is voor zonneparken nieuw (ruimtelijk) beleid vastgelegd. Voor windenergie geldt dat wij ten aanzien van de taakstelling van 855,5 MW in de drie concentratiegebieden ons beleid voortzetten en uitvoeren. Met deze windparken halen we onze doelstelling van 21% duurzame energie in 2020. Daarnaast zijn wij gestart met het maken van nieuw beleid voor windenergie in de vorm van een maatschappelijke tender. Dit draagt bij aan het realiseren van de volgende stap op weg naar 60% duurzame energie in 2035.

Wij zijn ons bewust van het spanningsveld waarin het gesprek over de ruimtelijke impact van duurzame energie op land, waaronder windenergie, plaatsvindt. Met name rond windpark N33, maar ook in Delfzijl zien wij dat de komst van grote windturbines met maatschappelijke onrust gepaard gaat. Wij hebben mede op basis van de ervaringen met ons beleidskader "saneren, opschalen en gebiedsfonds en participatie" geconstateerd dat aandacht voor de maatschappelijke aspecten bij het ontwikkelen van windenergie verschil maakt in de wijze waarop de omgeving de komst van windturbines in de omgeving ervaart en accepteert. Het gaat dan om betrokkenheid van de omgeving bij de totstandkoming en hoe een deel van de opbrengsten ten goede komt aan die omgeving. Deze ervaringen sterken ons in de gekozen aanpak bij het ontwikkelen van nieuw ruimtelijk beleid voor duurzame energie. Om toekomstbestendig beleid vorm te geven is niet alleen de ruimtelijke invulling van belang, maar zijn ook kaders nodig die zoveel mogelijk gedragen worden vanuit de maatschappij. Dit moet bijdragen aan zowel een goede locatiekeuze als aan een betere acceptatie van duurzame energie. Voor zonne-energie is met de vaststelling van de Omgevingsvisie een eerste stap in nieuw beleid voor duurzame energie gezet. Met de maatschappelijke tender voor wind op land zetten we een volgende stap in de vormgeving van nieuw beleid voor duurzame energie op land.

Hieronder lichten wij toe hoe zowel de ruimtelijke als ook de maatschappelijke aspecten in ons windbeleid een plek hebben gekregen. Wij gaan specifiek in op de aanpak van de maatschappelijke tender en het eerste deelgebied wat binnen deze aanpak past: Stedelijk gebied Groningen.

1) *Proces tot nu toe*

Op weg naar nieuw ruimtelijk en maatschappelijk beleid voor windenergie op land hebben wij de volgende stappen gezet:

- In 2017 hebben wij met honderden inwoners en experts een energiedialoog gevoerd. Centraal in de dialoog stond de vraag onder welke voorwaarden in Groningen ruimte kan worden gegeven aan de ontwikkeling en het opwekken van duurzame energie op land. De opbrengst van dit proces is samengevat onder de noemer: *Eerlijk, Efficiënt en Eigen*.
- Eind 2017 is -op basis de mogelijkheden binnen het provinciaal instrumentarium- door ons voorgesteld om het beleid voor windenergie uit te werken in een maatschappelijke tender. Door middel van een maatschappelijke tender willen wij per deelgebied samen met de gemeente vooraf een aantal minimum eisen stellen die leiden tot maximale maatschappelijke baten voor omwonenden en de omgeving. Zo willen wij ervoor zorgen dat de omgeving zoveel mogelijk voordeel heeft van windenergie. De opzet van de maatschappelijke tender is dat een ondergrens gesteld wordt voor belangrijke zaken als bijvoorbeeld participatie en een bijdrage in een gebiedsfonds. Projecten die aan gestelde minimum eisen voldoen, nemen het tegen elkaar op. Dit heeft als doel om de projecten met de meeste meerwaarde te selecteren.
- Op 19 december 2017 hebben wij u middels een brief op de hoogte gesteld van de vervolgstappen in dit traject. In de vergadering van uw Staten van 18 april 2018 heeft u deze aanpak besproken.

- Op 11 juli 2018 heeft u met de motie "Tandje Erbij" verzocht om het vervolg zoals geschetst in de hiervoor genoemde brief met voorrang uit te voeren en uw Staten nog voor december 2018 te informeren over de voortgang van de dialoog en maatschappelijke tender.
- Wij hebben de afgelopen periode samen met gemeenten aan de verdere uitwerking van de maatschappelijke tender gewerkt. Dit heeft geleid tot precisering van het proces en daarnaast een beter beeld van de relevante ruimtelijke en maatschappelijke randvoorwaarden. Tevens hebben de gesprekken met gemeenten opgeleverd dat we concreet aan de slag kunnen met het eerste deelgebied (Stedelijk gebied Groningen) en ook zicht hebben op volgende deelgebieden die een start willen maken met de maatschappelijke tender.

De gemeenten beseffen zich dat ze een verantwoordelijkheid hebben ten aanzien van de energietransitie, maar enkele gemeenten blijken vooralsnog terughoudend als het gaat om het kiezen voor windenergie. Zij willen eerst nog nagaan met welke technieken (zon, biomassa, wind, etc.) hun opgave ingevuld kan worden. Er zijn op dit moment enkele gemeenten die het gesprek over windenergie open aan willen gaan met hun burgers. Aanvullend is door gemeenten aangegeven dat er veel verschillende dossiers (van gaswinning tot herindeling) op hun bord liggen en de wens uitgesproken dat zo veel mogelijk aangesloten wordt bij lopende processen. Een voorbeeld hiervan is de RES (Regionale Energie Strategie). Aan het einde van deze brief vindt u een korte toelichting op de RES en de mogelijke samenloop met dit proces.

2) Uitwerking aanpak Maatschappelijke tender

Het instrumentarium, dat wij als provincie in kunnen zetten voor het realiseren van windbeleid ligt vooral op het ruimtelijk vlak. Het borgen van een goede verdeling van lusten en lasten respectievelijk voldoende participatie door de omgeving is lastig te realiseren met de beschikbare instrumenten. Op basis van het beschikbare ruimtelijk instrumentarium is de aanpak "Maatschappelijke Tender wind" gekozen. Een tender-aanpak biedt naar onze mening de beste mogelijkheden om maatschappelijke randvoorwaarden bij windprojecten te realiseren.

Met de maatschappelijke tender kiezen wij voor een aanpak van onderop waarin bewoners en gemeenten ruimtelijke en maatschappelijke randvoorwaarden voor kunnen stellen en projectideeën kunnen inbrengen. De aanpak maatschappelijke tender doen wij niet in een keer voor de gehele provincie maar vanuit grote samenhangende deelgebieden. Dit doen wij enerzijds vanwege de intrinsieke ruimtelijke kenmerken van deze deelgebieden die onderling sterk van elkaar verschillen. Anderzijds kunnen we hierdoor ook goed aansluiten bij de wensen en planning van gemeenten ten aanzien van de uitvoering van hun energiebeleid. De deelgebieden zijn gebaseerd op de deelgebieden uit de kwaliteitsgids Landschap. In bijlage 2 hebben wij een overzicht van de deelgebieden toegevoegd. De aanpak per deelgebied maakt dat de maatschappelijke tender niet in elk deelgebied tegelijk zal worden uitgezet. Door een aantal tenders na elkaar te laten plaatsvinden ontstaat ook ruimte om te leren van dit proces én voor maatwerk, wat recht doet aan de eigenheid van elk deelgebied.

Maatschappelijke tender in drie stappen

De maatschappelijke tender bestaat uit drie processtappen. Dit vormt geen blauwdruk, maar een leidraad. Per stap in het proces verschillen de rol en inbreng van de gemeente en de provincie. Bij de invulling van de stappen houden we ook zo veel mogelijk rekening met wat de gemeenten al zelf hebben gedaan of nog willen doen, om dubbelingen te voorkomen. Hieronder worden de drie stappen toegelicht, inclusief onze rol hierin en waar elke stap in moet resulteren.

Stap 1: Verkenning van het deelgebied

De eerste stap van de maatschappelijke tender start met een dialoog met burgers en stakeholders. Hierin worden ruimtelijke en maatschappelijke kaders en eerste ideeën voor locaties en/of lokale initiatieven van bijvoorbeeld coöperaties opgehaald. Voorbeelden van ruimtelijke kaders zijn: plaats windmolens zo veel mogelijk bij bedrijventerreinen, geen losse windmolens, in bepaalde gebieden alleen kleine windmolens, kies voor het benadrukken van de landschappelijke lijnen etc. De ruimtelijke kaders worden gezamenlijk met de maatschappelijke kaders vertaald naar concrete plekken. Samen met de opgehaalde lokale initiatieven worden deze door provincie en gemeente vertaald naar een kanskaart. Hierbij zullen ruimtelijke belangen en maatschappelijke belangen gelijkwaardig meegewogen worden. Om dit meetbaar te maken zal een enquête worden uitgevoerd, om de mate van maatschappelijke acceptatie per voorstel te bepalen.

De maatschappelijke criteria die wij in elk geval aan de gemeenten zullen meegeven in deze fase van het proces zijn:

- Er zijn in het voortraject voldoende gesprekken met omwonenden, omliggende gemeenten en relevante belanghebbenden gevoerd;
- De gemeente heeft een duidelijk aanspreekpunt in het gebied;
- Maximale deelname/ participatie van omwonenden in het project: een ondergrens van 50% eigenaarschap van het project hiervoor open stellen;
- Een aanzienlijk deel van de revenuen van het windpark landen in de omgeving en/of bij bewoners (delen in de lusten).

Wij zien een goed gebiedsproces als een essentiële voorwaarde voor het optimaliseren van maatschappelijke acceptatie. Ook een goede verdeling van lusten en lasten (participatie, gebiedsfonds) dragen daar in belangrijke mate aan bij. De opgehaalde maatschappelijke kaders worden in stap 3 verder benut. Het verdient aanbeveling aan het einde van stap 1 de maatschappelijke kaders vast te leggen in een beleidsdocument zoals bijvoorbeeld een manifest. Daarbij ligt het in de rede dat dit op gemeentelijk niveau gebeurt. Wij hebben juridisch advies aangevraagd op welke wijze wij dit in het proces kunnen borgen en sturen u dat toe.

Stap 2: Toetsing van de kansenkaart

In de tweede stap wordt de kansenkaart door gemeente en provincie samen getoetst aan de gemeentelijke, provinciale en rijks belangen. Dit kan gaan om bijvoorbeeld landschap, natuur, erfgoed etc. Deze stap heeft als doel om bijvoorbeeld te voorkomen dat windturbines in al te kwetsbare landschappen terecht komen of toekomstig geplande ontwikkelingen in de weg staan. Het kan er ook toe leiden dat wij voorstellen om een aantal kleine initiatieven nabij elkaar te bundelen tot een groter geheel. Wij kijken hierbij naar de samenhang (bijvoorbeeld met andere deelgebieden) en grensoverschrijdende effecten van de locaties ten opzichte van elkaar. Ook zal in deze fase uitdrukkelijk het gesprek met de omliggende gemeenten worden gevoerd. Hierbij worden de resultaten van de enquête uit stap 1 betrokken in de uiteindelijke selectie van de zoekgebieden.

Daarbij merken wij op dat ruimtelijk geschikte gebieden voor de tender niet persé volledig overeen hoeven te komen met maatschappelijk gewenste gebieden. De maatschappelijke weging vindt in stap 3 met de tender plaats. De uitkomst van stap 2 is ruimtelijk geschikte zoekgebieden voor windenergie voor de uiteindelijke tender. Het is uw bevoegdheid als Provinciale Staten om deze zoekgebieden vast te stellen. Dit betekent dat wij per te doorlopen maatschappelijke tender zoekgebieden aan u zullen voorleggen ter vaststelling. Bij het vaststellen van de zoekgebieden kan de maatschappelijke acceptatie worden meegewogen. Wanneer deze zoekgebieden door u zijn vastgesteld kan de uiteindelijke maatschappelijke tender (stap 3) gestart worden.

Stap 3: Uitvoering van de maatschappelijke tender

Binnen de door Provinciale Staten aangewezen zoekgebieden kan de gemeente de maatschappelijke tender uitschrijven. De in het voorgaande proces geformuleerde maatschappelijke randvoorwaarden zijn de beoordelingscriteria in de maatschappelijke tender, naast bijvoorbeeld prijs, uitvoerbaarheid en beeldkwaliteit. Dit zal per te doorlopen tender maatwerk zijn.

De maatschappelijke kaders zijn veelal kwalitatief van aard. In de tendersystematiek worden de uitkomsten van elk initiatief onderling gewogen en zo krijgen alle initiatieven uiteindelijk een ranking. Per initiatief en in relatie tot de maatschappelijke criteria zal afgewogen moeten worden of er sprake is van voldoende maatschappelijke acceptatie. Het is aan de gemeente om uiteindelijk een oordeel te vellen.

In deze laatste stap worden ook alle externe effecten (zoals milieu en veiligheid) beoordeeld. Het initiatief of de initiatieven met de hoogste ranking en voldoende maatschappelijke acceptatie kunnen vervolgens ruimtelijk gefaciliteerd en begeleid (door gemeente of op verzoek door de provincie) en gerealiseerd worden. Omdat de uiteindelijke initiatieven vallen binnen de door de PS vastgestelde zoekgebieden kan de gemeente vervolgens ruimtelijk inpassen.

De opgedane leerervaringen uit elke tender worden in nieuwe tenders verwerkt.

3) Eerste deelgebied: stedelijk gebied Groningen

De eerste gemeente die al ruime tijd geleden is gestart met dit proces is Groningen. Dit betreft het deelgebied *stedelijk gebied Groningen*. De huidige gemeente Groningen duiden wij als het enige groot verstedelijkt gebied in onze provincie en daarmee als een separaat landschapstype. De gemeente Groningen heeft net als wij een stevige ambitie op het gebied van duurzame energie. De gemeente wil 70MW realiseren met windturbineopstellingen binnen haar grondgebied. Hiervoor zijn een tweetal rapporten opgesteld: de windkansenkaart (2013) en het windbeleidskader (Windkracht Groningen, 2017).

Met het werk dat de gemeente Groningen reeds heeft verricht, is feitelijk stap 1 van het bovengeschetste proces doorlopen. De mogelijkheden voor windenergie rond de stad zijn geanalyseerd. Ook is een brede enquête onder inwoners gehouden en zijn er verschillende bijeenkomsten geweest waar met inwoners en stakeholders is gesproken. Door de gemeente zijn onder meer vragen gesteld over waar men windenergie passend zou vinden, zowel als het gaat om het soort plekken als vragen naar specifieke voorkeurslocaties. Er is een windkansenkaart opgesteld met negen locaties in en rond de stad Groningen.

In dezelfde enquête en bijeenkomsten is gevraagd welke maatschappelijke voorwaarden van belang geacht worden. Door de gemeente Groningen is op basis hiervan een beleidskader vastgesteld waarin de in acht te nemen maatschappelijke randvoorwaarden zijn vastgelegd.

Stap 2 is inmiddels bijna doorlopen. Van de negen locaties die de gemeente Groningen in beeld heeft gebracht, zijn twee locaties zover dat ze de volgende stap van het proces in kunnen gaan: Roodehaan/Stainkoeln en Westpoort. Van de overige zeven locaties zijn enkele om redenen van technische haalbaarheid afgevallen. De overgebleven locaties vragen om een bredere afweging en daarom kan daarvoor nu nog niet worden gezegd dat deze stap 2 van de maatschappelijke tender hebben doorlopen. Samen met de Gemeente Groningen zal voor deze locaties deze tweede stap alsnog worden doorlopen. De locaties Roodehaan/Stainkoeln en Westpoort zijn gekozen op basis van technische haalbaarheid, samenloop met andere ontwikkelingen en de voorkeur die is uitgesproken door de stadgers voor locaties op of rond bedrijventerreinen. Deze geselecteerde locaties kennen een bijzonderheid en dat is dat zij grotendeels in eigendom van de gemeente zelf zijn. De gemeente treedt samen met Grunneger power en NMF als ontwikkelaar op bij deze locaties. Omdat er dan maar één partij in het spel is, is een vervolgstap met een maatschappelijke tender in dit geval wel aan de orde, maar niet nodig. De gemeente kan immers zelf bepalen welk deel van een park (tot 100%) wordt uitgegeven voor participatie. Ook kan de gemeente zelf bepalen welk deel van het budget aangewend wordt voor de omgeving (lusten / lastenverdeling). Daarmee wordt minimaal invulling gegeven aan een maatschappelijke verantwoorde verdeling van lusten en lasten.

Wij hebben zowel het doorlopen proces als de inhoudelijke voorstellen en keuzes die door de gemeente Groningen zijn gemaakt, getoetst. Onze conclusie is dat de gemeente het proces tot nu toe op een zorgvuldige manier heeft doorlopen en dat wij de voorstellen van de gemeente Groningen kunnen ondersteunen. Dat betekent dat wij als afronding van stap 2 voor de twee geselecteerde locaties, zijnde Roodehaan/Stainkoeln en Westpoort u op korte termijn een voorstel zullen doen toekomen om deze twee locaties als zoekgebieden in de provinciale omgevingsverordening op te nemen.

4) Klimaatakkoord en de RES

In het op handen zijnde Klimaatakkoord is een doelstelling opgenomen voor heel Nederland: 49% CO2 reductie in 2030, mogelijk oplopend tot 55%. Deze doelstelling gaat via Regionale Energiestrategieën (RES) zijn weg vinden naar de regio. Dat is door de koepels IPO, VNG en UvW met het Rijk afgesproken.

In het kader van de RES wordt binnen een zelfgekozen regio een samenwerkingsverband van provincie, gemeenten, waterschap(pen), netbeheerders en andere gewenste partijen gevormd. Hierbij zijn vanuit de koepels randvoorwaarden aangegeven aan welke door het Rijk dient te worden voldaan. Wanneer het klimaatakkoord definitief geworden is, maken de deelnemende partijen een RES.

De Groninger gemeenten, waterschappen en wij hebben op 12 september 2018 tijdens een door het Rijk en de koepels georganiseerde bestuurlijke bijeenkomst over de RES geconcludeerd dat de schaal voor het opstellen van een RES de provincie Groningen is. Volgens de huidige planning zou eind 2019 duidelijk moeten zijn welke afspraken gemaakt zijn om de klimaatdoelen binnen de regio te realiseren. Gezien de samenloop met de gesprekken met gemeenten over de maatschappelijke tender en het opstellen van de RES zullen wij deze trajecten vanzelfsprekend integreren.

Een belangrijke reden voor het opstellen van nieuw beleid voor windenergie is de maatschappelijke kant rond dit thema beter een plek te geven in het proces bij de totstandkoming van projecten. Wij denken dat wanneer meer zeggenschap bij de omgeving ligt en het geld in de regio blijft, er positiever tegen windenergie aangekeken zal worden. De maatschappelijke tender is niet direct gekoppeld aan (concrete) doelen voor windenergie in de provincie Groningen. Eventuele concrete doelen zullen mogelijk in het kader van het Klimaatakkoord en de RES geformuleerd worden. Wij zullen een maximale bestuurlijke inspanning leveren om binnen de RES ieder hun deel van de maatschappelijke opgave voor hun rekening te laten nemen. Daarbij vormen overigens de door IPO, VNG en UvW gemaakte afspraken met betrekking tot de RES een relevant uitgangspunt.

5) Vervolg

Wij hebben met alle gemeenten gesproken over ons nieuwe beleid voor duurzame energie. Naast de gemeente Groningen heeft het deelgebied Westerwolde, dat samenvalt met de gemeente Westerwolde, aangegeven ook verder te willen spreken over windenergie. Westerwolde heeft de afgelopen maanden samen met haar inwoners een duurzaamheidsvisie opgesteld waarin ze aangeeft verder in gesprek te willen gaan met haar inwoners over ruimte en draagvlak voor windmolens. Ook met de andere gemeenten in de deelgebieden zijn en blijven wij in gesprek over het vervolg van de energiedialoog met het idee om het komende jaar meer windenergie mogelijk te maken.

Afsluitend

Wij zullen uw Staten op korte termijn een voorstel doen toekomen om nieuw beleid voor wind op land op te nemen in de omgevingsvisie. Daarnaast zullen wij u een voorstel doen toekomen om de twee zoekgebieden voor windenergie (Roodehaan/Stainkoeln en Westpoort) vast te leggen in de provinciale omgevingsverordening.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Groningen:

, voorzitter.

, locosecretaris.

Bijlagen:

Nr.	Titel	Documentnr.	Soort bijlage
1.	Tussenevaluatie van het beleidskader 'saneren, opschalen en gebiedsfonds en participatie'	2018-69264	Bijlage
2.	Deelgebieden kwaliteitsgids Landschap	2018-069265	Kaart